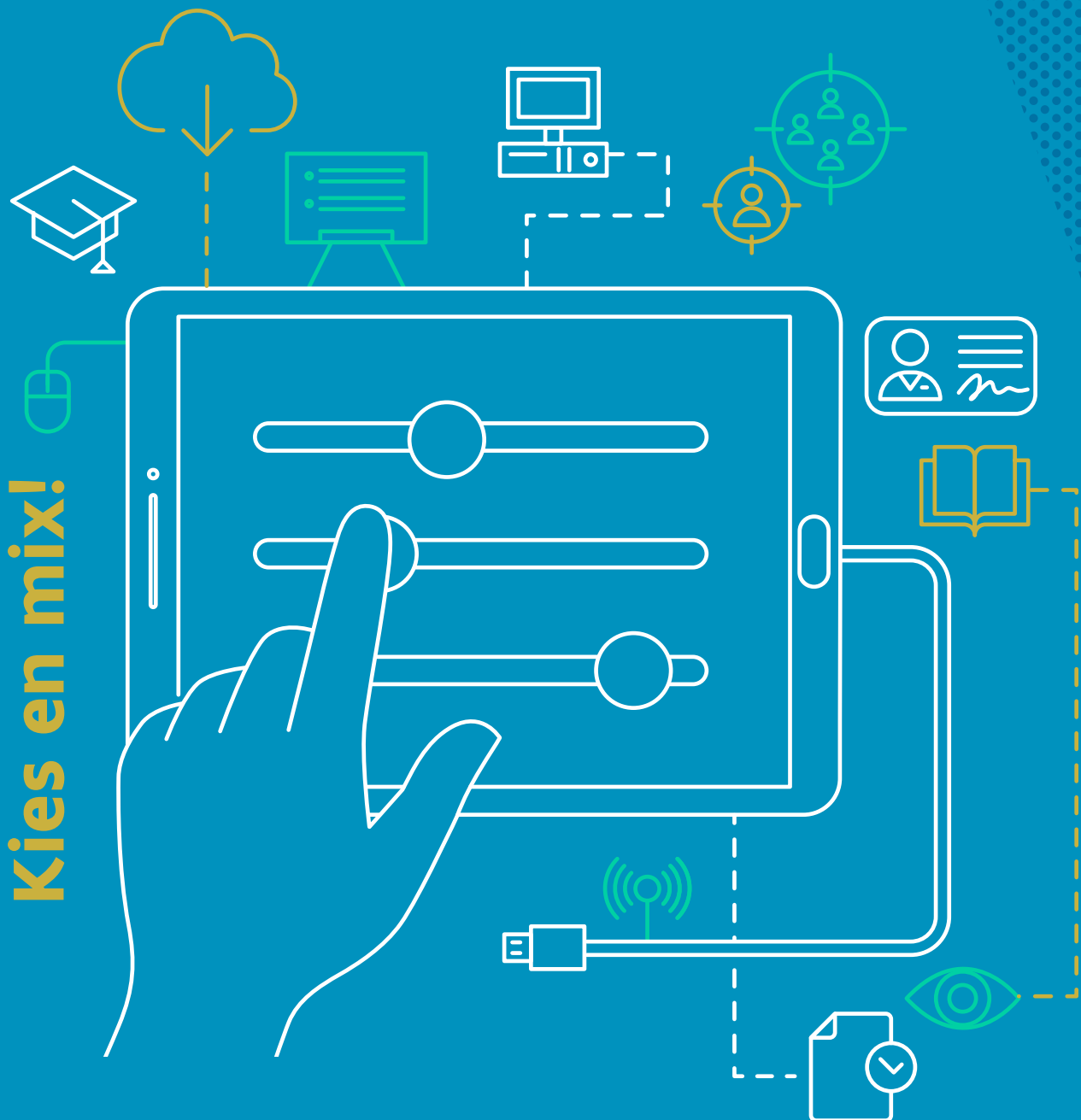

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

PROFESSIONALISERINGS- INITIATIEVEN

KENNISCENTRUM
DIGISPRONG

INLEIDING

Je schoolteam effectief professionaliseren op vlak van ICT, hoe begin je daaraan? Naast het volgen van traditionele opleidingen zijn er nog tal van andere manieren om je team een ICT-boost te geven. Een doordacht [professionaliseringsplan](#) opstellen is een uitdaging voor heel wat scholen. Met deze publicatie wil het Kenniscentrum Digisprong je inspireren en laten kennis maken met verschillende ICT-professionaliseringsinitiatieven die kunnen plaatsvinden in de komende schooljaren.

Voor je aan de slag gaat met het ICT-professionaliseringsplan, breng je best enkele randvoorwaarden in orde:

- Het algemene professionaliseringsplan is gekend.
- De schoolgebonden ICT-visie is duidelijk.
- De noden van het leerkrachtenteam op vlak van ICT-professionalisering werden in kaart gebracht, bijvoorbeeld met een tool als [Digisnap](#).
- Het schoolbeleid en het ICT-team hebben een zicht op hoe het schoolteam wil professionaliseren.

Een doordacht professionaliseringsplan bestaat uit verschillende acties en inhoud en zodat er voor elke leerkracht groeimogelijkheden zijn. Niet elke leerkracht leert op dezelfde manier en de professionaliseringsnoden zijn vaak heel verschillend.

Wanneer een directeur of het ICT-team een professionaliseringsinitiatief kiest, moet die daarbij altijd rekening houden met bestaande onderzoeken. Wat werkt en wat werkt niet? In een [studie van Merchie e.a.](#) lees je meer over de kenmerken voor effectiviteit van professionaliseringsinitiatieven en wat bepaalt of ze al dan niet een impact hebben. Hoe meer een professionaliseringsinitiatief aan de kenmerken voor effectiviteit voldoet, hoe groter de kans op een positief effect in de praktijk. Nog meer weten en lezen over professionalisering van leerkrachten? Lees zeker ook [de pagina op Onderwijs Vlaanderen rond professionalisering!](#)

Deze publicatie kan de nodige ondersteuning bieden aan directies en ICT-teams die op zoek zijn naar geschikte professionaliseringsinitiatieven. De invulling van het initiatief is niet strikt: scholen kunnen van elk initiatief hun eigen versie maken. De inspiratielijst met professionaliseringsinitiatieven is lang, maar het is in geen geval de bedoeling om elk initiatief zo snel mogelijk met het hele schoolteam te doorlopen. De boodschap is: mix, combineer en stel een professionaliseringsplan op maat samen!

LEGENDE

DENKEN

Dit initiatief leidt tot een mentaliteitswijziging.
Sleutelwoorden: theoretische kaders, reflectie, zelfontwikkeling, indirecte impact op de klaspraktijk, bewustwording, informeren, procesmatig ...

DOEN

Dit initiatief heeft directe impact op de klaspraktijk.
Sleutelwoorden: directe acties, product/tool gebruiken, experimenteren, directe impact op de klaspraktijk, leren door te doen ...

INDIVIDUEEL

Zet in op de individuele noden, is specifiek voor individuen bedoeld.

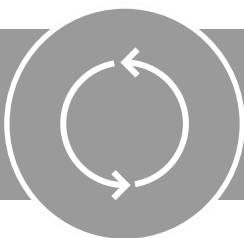
GROEP

Samen met anderen, leren van en met elkaar.

EENMALIG

Dit initiatief vindt slechts een keer plaats.

TERUGKEREND

Dit initiatief kan op geregelde tijdstippen terugkeren en herhaald worden.

Denken en doen worden weergegeven op een schaal van 0 tot en met 4.

INSPIRATIELIJST 1/2

	UITLEG	DENKEN/ DOEN	INDIVIDUEEL/ IN GROEP	EENMALIG/ TERUGKEREND
OLIEVLEK- PRINCIPE P.6	Enkele leraren uit je team gaan aan de slag met vernieuwende inhoud uit een vorming of met nieuwe digitale tools en inspireren de anderen.			
ICT-CAFÉ P.7	Je denkt samen met collega's na over de didactische inzet en mogelijke impact van ICT op school.			
APPY HOUR P.8	Demonstratie of vragenronde over digitale tools, in de school, met een ongedwongen sfeer.			
DIDACTISCH TICKETSYSTEEM P.9	Je stelt een didactische vraag in ticketvorm om tot een ICT-oplossing te komen. Dit is een variant op het bekende ticketsysteem waarmee technische ICT-problemen gemeld worden.			
INSTRUCTIE- VIDEO P.10	Korte video waarin vaardigheden getoond worden. Hiermee ondersteun je collega's stap voor stap.			
PROEFTUIN P.11	Het ICT-team gaat met gemotiveerde mensen uit het team kritisch denken om samen school te maken.			
FEEDBACK VAN LEERLINGEN P.12	Je krijgt een terugkoppeling van de leerlingen op jouw ICT-gebruik in de eigen lespraktijk.			
ZELFSTUDIE P.13	Op eigen tempo en initiatief leren over/met digitale tools en didactiek.			
ONDERWIJS- BEURS / CONFERENTIE P.14	(Online) bijeenkomst met spreker of exposanten over nieuwe en vernieuwde digitale tools of didactiek.			

INSPIRATIELIJST 2/2

		UITLEG	DENKEN/ DOEN	INDIVIDUEEL/ IN GROEP	EENMALIG/ TERUGKEREND
KORTLOPENDE OPLEIDING	P.15	Deze opleiding richt zich op mensen die zich professioneel willen versterken, nieuwe technieken willen beheersen of op de hoogte willen blijven van actuele thema's.			
LANGLOPENDE OPLEIDING	P.16	Deze opleiding richt zich op mensen die een nieuwe uitdaging willen aangaan of expert willen worden in een bepaald gebied.			
KENNISBANK	P.17	Een online kennisbank, die je zelf faciliteert, is een verzameling van ICT-gerelateerde informatie voor het hele schoolteam.			
ICT-PASPOORT	P.18	Een laagdrempelige manier om weer te geven in welke ICT-tools of inhoud je sterk bent. Je kan in één oogopslag zien bij welke collega je te rade kan gaan.			
LEER HET VAN DE LEERLING	P.19	Een win-win situatie: motiveer je leerling door hem in te zetten als ondersteuner van de leerkracht.			
VOORBEELD- FUNCTIE	P.20	Met behulp van ICT zelf het goede voorbeeld geven tijdens vergaderingen, brainstorm, in mailverkeer ...			

Enkele leraren uit je team gaan aan de slag met vernieuwende inhoud uit een vorming of met nieuwe digitale tools en inspireren de anderen. Belangrijk is dat het beleid hen toestemming geeft en aanmoedigt om het nieuwe idee/project uit te dragen en anderen te helpen in de klaspraktijk.

Dit initiatief loopt gedurende een periode. Er vinden verschillende deelacties plaats.

Dit initiatief verloopt procesmatig en streeft naar een duurzame mentaliteitswijziging. Er wordt geëxperimenteerd, maar zonder een onmiddellijke verandering in de klaspraktijk. Het uiteindelijke doel van dit initiatief is om op termijn een blijvende impact te hebben op je schoolteam.

Dit initiatief is teamgericht.

Schoolleiding:

- gaat in interactie met het schoolteam om mogelijke kandidaten te vinden.
- zet voorkennis over collega's in om teams te vormen.
- geeft leerkrachten de tijd en ruimte die nodig zijn.
- maakt middelen vrij indien nodig.
- stimuleert actief kennisdeling.

ICT-team:

- bepaalt het onderwerp naargelang de noden van het team.
- zet voorkennis over collega's in om teams te vormen.
- ondersteunt de leerkrachten die info verspreiden of uitleggen aan anderen.

HOE?

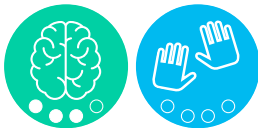
- Laat een groep leerkrachten professionaliseren en moedig hen aan om hun (nieuwe) kennis te verspreiden op school. Creëer momenten waarop ze dat kunnen doen.
- Organiseer regelmatig een feedbackmoment om te evalueren hoe de kennis en informatie al opgepikt werden in je school.
- Stimuleer het olievlekprincipe door een professionele dialoog te voeren.
- Zet ICT-vaardige leerkrachten in co-teaching, maar hou rekening met de wil om bij te leren van de co-partner.
- Om de informatie te delen, kan je gebruik maken van andere initiatieven uit deze inspiratielijst, zoals ICT-café, proeftuin, voorbeeldfunctie ...

Je denkt samen met collega's na over de didactische inzet en mogelijke impact van ICT op school. Dat kan onder begeleiding van een expert. Nadien is er ruimte om hier verder over te praten.

Dit initiatief kan eenmalig, maar ook op regelmatige tijdstippen plaatsvinden.

Dit initiatief leidt voornamelijk tot een mentaliteitswijziging. Door naar elkaar te luisteren en samen na te denken, stimuleer je bewustwording, stel je de manier van lesgeven in vraag en laat je reflecteren op de eigen klaspraktijk. De input van de expert dient meestal om te inspireren en activeren. Het is belangrijk om de opgedane kennis te verduurzamen door momenten te voorzien voor feedback en het uitwisselen van ervaringen. Neem de inzichten die je daaruit haalt mee wanneer je het ICT-beleidsplan verder vormgeeft.

Dit initiatief onderneem je samen met anderen: leerkrachten en experts delen kennis en informatie. Bovendien is er ruimte om te netwerken.

Schoolleiding:

- zorgt voor tijd en ruimte.
- verspreidt de info.

ICT-team:

- bepaalt het thema naargelang de noden van de school en het team.
- zoekt een geschikte expert.
- begeleidt de expert.

Dit initiatief kan plaatsvinden zonder hulp van externen, als er expertise aanwezig is binnen de school. Je kan ook kiezen voor een externe expert.

HOE?

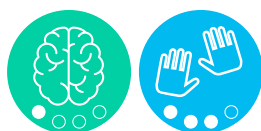

Demonstratie of vragenronde over digitale tools, in de school of scholengemeenschap, met een ongedwongen sfeer, vaak met een hapje en tapje. Met een vooraf aangekondigd thema en een vrijwilliger uit het lerarenteam motiveer je collega's om te komen.

Dit initiatief kan eenmalig, maar ook op regelmatige tijdstippen plaatsvinden.

Dit initiatief heeft een directe invloed op de klaspraktijk. Er is ruimte om te leren van praktijkervaring van collega's, tips te delen en digitale tools uit te testen. Werken met tools, demonstraties bekijken ... zijn hierbij van essentieel belang.

Dit initiatief geeft kansen om te observeren en stimuleert de bewustwording. Collega's krijgen de kans om te reflecteren en uit te testen.

Dit initiatief onderneem je samen met anderen: leden van het team delen kennis en vaardigheden. Bovendien is er ruimte om te netwerken.

Schoolleiding:

- zorgt voor tijd en ruimte, regelt hapje en tapje.
- verspreidt de info.

ICT-team:

- bepaalt het thema naargelang de noden van de school en het team.
- zoekt een geschikte vrijwilliger.
- begeleidt de vrijwilliger.

Deze actie kan plaatsvinden zonder hulp van externen, al kan er ook een gastspreker of nascholer uitgenodigd worden.

HOE?

1

Ga op zoek naar de noden in het team, doe indien nodig een bevraging. Dat kan bijvoorbeeld met behulp van de [DigCompEdu-poster](#).

2

Zoek een vrijwilliger binnen het team op basis van aanwezige talenten of gevolgde opleidingen.

3

Geef de vrijwilliger voldoende ruimte om naast de demonstratie eigen leservaring te delen.

4

Zorg voor voldoende toestellen om nieuwe tools, apps, platformen ... te ontdekken.

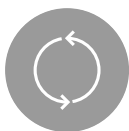
5

Geef ruimte voor een informele babbel achteraf, verzamel feedback en ideeën om eventuele volgende Appy Hours invulling te geven.

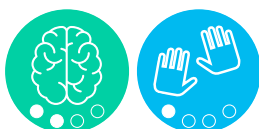

Een didactische vraag stellen via een ticketsysteem is efficiënt. Vragen worden gesteld en beantwoord wanneer het past, door de juiste persoon, via een digitaal systeem.

De opstart van het systeem is een eenmalige actie, maar de opvolging van de tickets gebeurt op regelmatige tijdstippen door één of meer leden van het ICT-team.

Dit initiatief is een variant op het welbekende technische ticketsysteem. Door dat systeem op te zetten voor het didactisch handelen wordt het belang daarvan erkend.

Deze vorm creëert een veilige omgeving waarbij de aanvrager tijd krijgt om na te denken over de formulering en waarbij de ontvanger op zoek kan gaan naar passende antwoorden.

Het hele proces zorgt voor bewustwording bij de ontvanger (data) en stimuleert de teamvorming door - na het melden van problemen - samen naar oplossingen te zoeken.

Dit initiatief is individueel gericht waardoor er op maat gewerkt kan worden.

Schoolleiding:

- verduidelijkt de gemaakte afspraken over het opvolgen van tickets aan het team.
- ondersteunt en faciliteert het systeem.
- geeft zelf het goede voorbeeld.

ICT-team:

- maakt een workflow.
- maakt tijd en ruimte om samen oplossingen te bespreken.

Dit initiatief kan plaatsvinden zonder hulp van externen.

HOE?

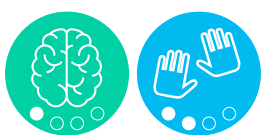
- Maak een duidelijke workflow, test die uit en stuur bij indien nodig.
- Vergelijk verschillende systemen en hou je gekozen systeem up-to-date.
- Zorg voor goede afspraken over het indienen en verwerken van de tickets.
- Samen het probleem oplossen zorgt voor professionaliseringskansen.
- Wanneer vragen meermaals voorkomen, denk na over: een FAQ, instructievideo, infosessie, handleiding of informatiedeling via een kennisbank.

Korte video waarin vaardigheden getoond worden. Hiermee ondersteun je collega's stap voor stap. De video dient om een grote groep in één keer te bereiken en vervangt een papieren stappenplan.

Dit initiatief is een eenmalig initiatief.

Dit initiatief is gericht op vaardigheden die je wil creëren of versterken. Je leert door het zelf te doen. Deze werkvorm is heel flexibel in te zetten en biedt de kans om gedifferentieerd te werken: deelnemers kunnen op eigen tempo bijleren.

Deze video's worden best ingezet wanneer de vraag zich concreet stelt en de lerende de opgedane kennis vrijwel onmiddellijk kan toepassen in de klaspraktijk. Het gebruik van de video levert tijdswinst op, omdat je de uitleg niet moet herhalen.

Dit initiatief is individueel gericht: de video is plaats- en tijdsafhankelijk te bekijken.

Schoolleiding:

- deelt het bestaan van de video mee als ondersteuning van het ICT-team.

ICT-team:

- maakt/zoekt de video.
- deelt de video.
- verwijst naar de video bij hulpvragen.

HOE?

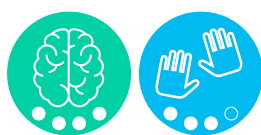
- Ga op zoek naar bestaande video's over het vooraf bepaalde onderwerp.
- Zorg dat je video voldoet aan voorwaarden voor een goede instructievideo (geen overbodig geluid, combinatie woord en beeld, hou het kort, gebruik schermopname, beweeg de cursor niet te snel, voorzie een tijdlijn bij lange video's, denk aan je doelgroep ...).
- Test de video uit bij je doelgroep.
- Zorg ervoor dat de video actueel blijft.
- Plaats de video zichtbaar en toegankelijk op een centrale plaats en laat deze aankondigen door de schoolleiding.
- Vraag feedback en stuur toekomstige video's bij.
- Denk na over de privacyinstellingen over wie de video kan bekijken en verspreiden.

Een groep leraren die samen experimenteren met digitale tools en online onderwijs, elk vertrekkend vanuit hun eigen praktijk. Als lid van het ICT-team kan je deze groep van dichtbij begeleiden.

Op regelmatige tijdstippen vinden hier deelacties voor plaats.

Bij een proeftuin wisselen denken en doen elkaar op regelmatige tijdstippen af. Door het experimenteren, uitwisselen van ervaringen en reflecteren worden theoretische kaders en modellen vaak op een duurzame manier geïmplementeerd in het lesgebeuren.

Dit initiatief onderneem je samen met anderen: je deelt kennis en informatie, brengt de gemeenschappelijke noden in kaart en zoekt de juiste betrokkenen.

Schoolleiding:

- geeft tijd en ruimte om uit te proberen en bij te sturen.
- zorgt voor voldoende middelen.
- stuurt het thema van vernieuwing.

ICT-team:

- maakt een plan voor verduurzaming.
- begeleidt de groep.

HOE?

1

Bepaal de focus en hou rekening met de noden van de school. Die kan je onderzoeken met een reflectietool zoals Digisnap.

2

Stel in samenspraak met het team een werkgroep/ groep geïnteresseerden samen.

3

Kies het thema. Je kan daarvoor een competentie kiezen uit het DigCompEdu-framework.

4

Probeer, leer en stuur bij waar nodig. Leraren, ICT-coördinator en schoolleider wisselen ervaringen uit.

5

Vraag regelmatig het hele team naar inbreng en feedback, zodat er een wisselwerking ontstaat.

Stimuleer leerkrachten om feedback te vragen over hun ICT-gebruik in de klas. Het geeft hun meer inzicht in hun sterktes en zwaktes. Met die informatie kunnen ze zich verder professionaliseren.

De feedback van de leerlingen kan mondeling of schriftelijk bevestigd worden.

Moedig leerkrachten aan om structureel en op regelmatige tijdstippen feedback te vragen.

Door leerlingen om feedback te vragen, zullen leraren reflecteren over het eigen lesgebeuren. Leerkrachten die ervoor openstaan om zich op deze manier te professionaliseren, kunnen de verworven informatie omzetten in concrete acties in hun klaspraktijk. Dit initiatief focust op het proces.

Een veilige omgeving waarbij gewaarborgd wordt dat deze bevindingen nooit als evaluatie gebruikt zullen worden, is noodzakelijk.

Dit initiatief is individueel gericht: de actie brengt individuele competenties in kaart.

Schoolleiding:

- moedigt de leerkrachten aan.
- maakt tijd om in dialoog te treden als daar vraag naar is.

ICT-team:

- is beschikbaar als aanspreekpunt.
- geeft tips over hoe feedback op te vragen.
- geeft tips om met de feedback aan de slag te gaan.

HOE?

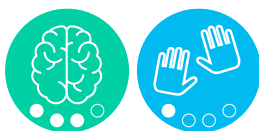
- Help je team een vragenlijst op te stellen, denk daarbij aan formulieren, whiteboardplatforms, de VSK Feedbacktool, exittickets ...
- Geef voorbeeldvragen of feedback op gemaakte vragenlijsten.
- Zorg ervoor dat verschillende (te behalen) doelen aan bod komen.
- Wijs je team de weg naar extra informatie over opgemerkte blinde vlekken.
- Je kan dit initiatief combineren met het ICT-paspoort door de feedback daaraan toe te voegen.

Op eigen tempo en initiatief leren over/met digitale tools. Een online video, leerpad, een MOOC (Massive Open Online Course), literatuur ... Nieuwsgierigheid en interesse in de digitale wereld zijn hierbij een basisvereiste om tot goed leren te komen. Een expert (collega of lid van het ICT-team) aan de zijlijn is een meerwaarde.

Dit initiatief kan eenmalig, maar ook op regelmatige tijdstippen plaatsvinden.

Bij zelfstudie is het belangrijk dat leerkrachten zich verdiepen in bepaalde theoretische kaders en modellen. Vaak moet de leerkracht zelf het geleerde omzetten naar concrete toepassingen in de praktijk, al zijn er ook leerpaden, MOOC's en modules die daarop inspelen en de leerkrachten concrete eindproducten laten ontwikkelen.

Deze werkvorm is heel flexibel in te zetten en biedt de kans om gedifferentieerd te werken.

Dit initiatief is individueel gericht.

Schoolleiding:

- moedigt het team aan.
- deelt interessante zelfstudie.

ICT-team:

- deelt interessante zelfstudie.
- staat aan de zijlijn als expert.
- bundelt informatie.

HOE?

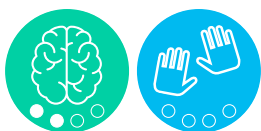
- Voer een informeel gesprek over digitale tools in het leraarslokaal.
- Motiveer collega's om in te schrijven op ICT-nieuwsbrieven.
- Toon een online leerpad of MOOC, licht dat toe tijdens een vergadering, ICT-café ...
- Verzamel folders, handleidingen, literatuur ... op een centrale plaats. Dat kan ook online.
- Verwijs collega's door naar betrouwbare bronnen zoals Klasse, KlasCement, Onderwijs Vlaanderen, Kenniscentrum Digisprong, commerciële aanbieders ...
- Bekijk het ICT-paspoort van collega's om aan interne kennisdeling te doen.

Onderwijsconferenties zijn een bron van informatie over uiteenlopende onderwerpen, mede dankzij gastsprekers die hieraan deelnemen. Je krijgt de kans je netwerk te verruimen, lezingen te volgen en nieuwe digitale tools te bekijken. Deel nadien interessante informatie met het team en leg folders in het lerarenlokaal. Zo zorg je voor een goede verspreiding van nieuwe informatie.

Dit is een eenmalig initiatief. Dankzij het delen van informatie en ideeën en het toepassen van opgedane kennis in de praktijk heeft dit initiatief een terugkerend element.

Een onderwijsbeurs of conferentie biedt leerkrachten inspiratie. Dit initiatief zet niet meteen aan tot een concrete actie. Meestal is een bezoek eerder een verkenning met open blik. Het is aangeraden om op voorhand af te stemmen welke vragen er zijn en ook nadien de opgedane informatie te clusteren en aan de juiste werkgroepen mee te delen.

De kans om te netwerken tijdens beurzen en conferenties wint aan belang om nieuwe contacten te leggen.

Je kan dit initiatief alleen of in groep ondernemen.

Schoolleiding:

- maakt tijd en middelen beschikbaar.
- voorziet momenten van informatie-uitwisseling.

ICT-team:

- verzamelt relevante informatie.
- informeert geïnteresseerde leerkrachten.

HOE?

- Schrijf je in op nieuwsbrieven van uitgeverijen, organisaties, Klasse, KlasCement, Kenniscentrum Digisprong ...
- Zoek naar evenementen in de Digisnapdatabank.
- Maak een selectie van het aanbod en maak dat bekend bij het team.
- Ga met een open geest naar de beurs, benut de kansen om te netwerken en laat je inspireren.
- Deel achteraf kennis en vaardigheden met het team.

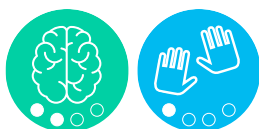

Een webinar, cursus, training, nascholing ... zijn voorbeelden van kortlopende opleidingen. Er is een grote nood aan informatie, je roept expertise in en die breng je over met een kortlopende opleiding. Een heleboel tips en tricks over ICT bereiken je leraren op korte termijn. Inoefenen en meteen uitwerken van een lespraktijkopdracht is daarbij de beste manier om te leren.

Dit initiatief is eenmalig. Meermaals per jaar een kortlopende opleiding volgen kan, maar het gaat dan telkens om een andere opleiding.

Korte opleidingen worden gegeven om in beperkte mate theoretische kaders/modellen aan te brengen die toegepast kunnen worden in de schoolpraktijk. Het is belangrijk dat ze afgestemd zijn op de schoolvisie en gelinkt worden aan de concrete klaspraktijk. Kernvragen daarbij zijn: waarom doen we dit, hoe gaan we dit doen en wat gaan we concreet doen.

Je doet dit individueel om eigen groei te bevorderen. Soms wordt gestimuleerd om een opleiding in kleine groep te volgen.

Schoolleiding:

- biedt Digisnap aan om de competenties in kaart te brengen.
- geeft ruimte voor overleg met de leerkrachten.

ICT-team:

- zoekt mee naar passende opleidingen voor het team.
- ondersteunt de leerkrachten in hun keuze.

HOE?

Meerdaagse trajecten, een postgraduaat ... zijn voorbeelden van langlopende opleidingen. Er kruipt veel tijd in, maar de leerwinst is groot. Leraren krijgen hier voldoende tijd om te leren, hun ICT-vaardigheden uit te testen en bij te sturen.

Dit initiatief is vaak eenmalig, maar vindt op regelmatige tijdstippen plaats. Vaak is er ruimte voor terugkoppeling uit eerdere sessies in de opleiding.

Langlopende opleidingen vertrekken meestal vanuit een aantal theoretische kaders en modellen die nadien omgezet worden in concrete toepassingen voor de klaspraktijk. Tijdens langlopende opleidingen is vaak tijd voorzien voor reflectie en ligt de focus op verandering van de mindset, schoolontwikkeling of innoveren. Kernvragen daarbij zijn: waarom doen we dit, hoe gaan we dit doen en wat gaan we concreet doen.

De deelnemer doet dit individueel om eigen groei te bevorderen.

Schoolleiding:

- biedt Digisnap aan om de competenties in kaart te brengen.
- geeft ruimte voor overleg met de leerkrachten.

ICT-team:

- zoekt mee naar passende opleidingen voor het team.
- ondersteunt de leerkrachten in hun keuze.

HOE?

1

Gebruik [Digisnap](#) om de competenties in kaart te brengen.

2

Ga op zoek naar opleidingen die langlopend zijn, gebruik daarvoor de filterfunctie.

3

Geef leerkrachten inspraak bij de te kiezen opleidingen.

4

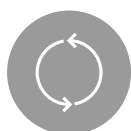
Plan jaarlijks een nieuwe afname van Digisnap om opvolging te voorzien en hou gegevens van gevolgde opleidingen bij.

5

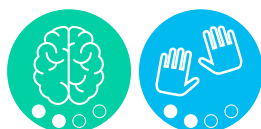
Stimuleer de keuze voor een opleiding die een mindere ICT-competentie verbetert.

De online kennisbank is een verzameling van ICT-gerelateerde informatie voor het hele schoolteam. Die informatie wordt geclusterd en is toegankelijk voor iedereen. Je vindt hier onderzoeken, artikels, praktijkvoorbeelden, handleidingen, links, filmpjes ...

Dit initiatief is doorlopend en permanent.

In een kennisbank zoeken leerkrachten naar zinvolle informatie om te professionaliseren. De informatie in de kennisbank ontdekken, heeft een eerder indirecte impact op de klaspraktijk. Wanneer leerkrachten de informatie uit de kennisbank gebruiken, leren ze al doende.

De teamleden van de school raadplegen de kennisbank individueel.

Schoolleiding:

- faciliteert de online kennisbank.
- verwijst naar de info in de kennisbank.

ICT-team:

- draagt bij aan de inhoud en verspreiding.
- onderzoekt de noden binnen het schoolteam.
- houdt de online kennisbank up-to-date.

HOE?

- Zorg dat de kennisbank digitaal toegankelijk is, liefst geïntegreerd in het leerplatform van de school.
- Cluster per onderwerp, niveau, tool, vak ...
- Vraag regelmatig input bij teamleden en externen.
- Voeg praktijkvoorbeelden toe.
- Onderzoek de nood aan informatie door gesprekken met het team.
- De vragen uit een ticketsysteem kunnen zorgen voor nieuwe toevoegingen aan de kennisbank. Omgekeerd kan er bij het gebruik van een ticketsysteem verwezen worden naar de kennisbank.
- Breng het bestaan en de inhoud op regelmatige tijdstippen onder de aandacht, bijvoorbeeld via een nieuwsbericht of tijdens een vergadering.

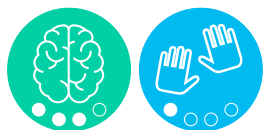

Paspoort om ICT-competenties bij te houden en te delen met collega's. De deelnemer noteert talenten, kennis van tools, gevolgde nascholingen, eigen digitale creaties en verdere interesses in ICT.

Vulde de deelnemer Digisnap al in? De persoonlijke analyse van het rapport is een waardevolle toevoeging.

Op regelmatige tijdstippen vinden deelacties plaats.

Dit professionaliseringsinitiatief verzamelt de aanwezige kennis en expertise van het hele team. Creëer een veilige omgeving, zodat dit initiatief leidt tot gesprekken waarbij teamleden van elkaar leren en op zoek durven gaan als ze een vraag hebben.

Info verzamelen over je vaardigheden en dat delen met collega's heeft eerder een indirecte impact op de klaspraktijk.

Dit initiatief is individueel gericht, brengt de individuele competenties in kaart en stelt de leerkracht in staat om die te delen.

Schoolleiding:

- ondersteunt dit initiatief, een eigen ICT-paspoort delen is een meerwaarde.
- helpt bij verduurzaming door regelmatig werktijd en overleg te voorzien.

ICT-team:

- zorgt voor een formulier/format.
- geeft inspiratie in een eigen ICT-paspoort met eenvoudige voorbeelden.

Dit initiatief kan plaatsvinden zonder hulp van externen.

HOE?

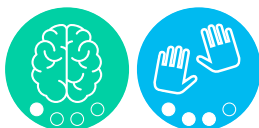
- Voorzie een sjabloon en voorbeeld op een toegankelijke plaats.
- Maak duidelijke afspraken over de inhoud.
- Geef eenvoudige voorbeelden van mediagebruik, apps ...
- Kondig tijdig aan waar het paspoort beschikbaar is en uitgewisseld wordt.
- Geef voldoende tijd en ruimte om de paspoorten te bekijken en bespreken.

Leerlingen met talent en aanleg voor ICT brengen hun kennis en vaardigheden over op de leerkracht en medeleerlingen. De leerling geeft uitleg over een bepaalde tool, game, hardware of software en demonstreert dat in de klas. In veel scholen is er heel wat ICT-talent bij de leerlingen aanwezig. Door die talenten te benutten, kan de leerkracht bijleren en ontstaat er een win-winsituatie.

Dit initiatief vindt eenmalig plaats of kan meermaals georganiseerd worden.

Er wordt volop ingezet op het principe 'al doende leert men'. Leerlingen demonstreren een concrete ICT-toepassing, de leerkracht krijgt voldoende handvaten om dat later zelf toe te passen in de klaspraktijk. Leerkrachten maken op die manier kennis met ongekende technologie.

Dit initiatief is meestal individueel. De leerkracht leert van een leerling maar ook samen met de leerling. Er worden vooral individuele noden ingelost.

Schoolleiding:

- stimuleert leerlingenparticipatie in het schoolgebeuren.
- voorziet tijd en middelen.

ICT-team:

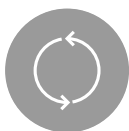
- brengt de ICT-talenten van leerlingen in kaart.
- onderzoekt de ICT-noden van leerkrachten (bijvoorbeeld via Digisnap).
- ondersteunt de leerling met de voorbereiding.
- koppelt de noden van leerkrachten aan de talenten van leerlingen.

HOE?

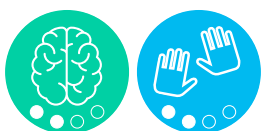
- Vraag leerlingen naar hun talenten en match die met de noden van leerkrachten.
- Controleer of de leerling zich comfortabel voelt om de leerkracht te ondersteunen.
- Maak indien nodig leerlingen lesvrij om de leerkracht tijdens een ICT-les te ondersteunen.
- Leerkrachten kunnen sessies volgen bij leerlingen, bijvoorbeeld tijdens pedagogische studiedagen.
- Dit initiatief kan ook voor leerlingen heel zinvol zijn, zeker voor bijvoorbeeld cognitief sterk functionerende leerlingen.
- Voorzie feedbackmomenten tussen leerling en leerkracht.
- Ondersteun ook de leerling, reken de leerling niet af op fouten.

Zelf het goede voorbeeld geven, stimuleert het leren van je team. Maak tijdens een vergadering, studiedag ... of voor bevragingen gebruik van ICT. Zet taken of opdrachten klaar op het eigen platform, gebruik minder gekende toepassingen ... en laat het team leren van jou.

Het is wenselijk om herhaaldelijk het voorbeeld te zijn voor je team.

Dit professionaliseringsinitiatief zet in op van elkaar leren. Door zelf het goede voorbeeld te tonen en aan te sporen om te experimenteren, verlaag je drempels. Je geeft inspiratie, informeert en zet aan tot toepassen in de klaspraktijk.

Creëer een veilige omgeving, zodat dit initiatief leidt tot gesprekken waarbij teamleden van elkaar leren en op zoek durven gaan als ze een vraag hebben.

Dit initiatief is gericht op je team: je kiest voorbeelden die passen bij de schoolvisie en de samenstelling van het team.

Schoolleiding:

- past dit initiatief frequent toe.
- zorgt voor vernieuwende tools die passen bij de schoolvisie.

ICT-team:

- past dit initiatief frequent toe.
- zorgt voor vernieuwende tools die passen bij de samenstelling van het team.

Dit initiatief kan plaatsvinden zonder hulp van externen.

HOE?

- Ga op zoek naar tools, updates in gebruikte platformen, gemelde valkuilen ... en gebruik die om zelf het goede voorbeeld te geven.
- Kies voor tools die haalbaar zijn voor leerkrachten in de lespraktijk.
- Voorzie ruimte voor vragen over gebruikte technologie.
- Reik de leerkrachten een handleiding of instructievideo aan van de getoonde tool, zodat ze er zelf mee aan de slag kunnen in de klas.
- Pas dit initiatief toe op verschillende manieren zoals op een vergadering, in mailverkeer, bij bevragingen, brainstorms, administratie ...

BIBLIOGRAFIE

Aben, A., Claessen, J. F. M., Diepstraten, I. (editor), Evers, A. T. (editor), Hooijer, J. G., Kessels, J. W. M., Klaijssen, A. C., de Laat, M. F., Martens, R. L., & Schreurs, B. G. M. (2012). Leraren leren. Een overzichtsstudie naar de professionele ontwikkeling van leraren. LOOK - Open Universiteit. LOOK Rapporten Nr. 40, P74-80.

De Maeght, C. (2021, februari 11). 9 frisse ideeën om je leerlingen inspraak te geven. Opgeroepen op januari 12, 2023, van Klasse: <https://www.klasse.be/253111/leerlingen-inspraak-geven-tips/>

De Rijck, W., De Wandel, J., & Valcke, A. (2019). Professionalisering op school, samen leren excelleren. Brussel: Politeia.

De Smet, M., Vanblaere, B., Ruys, I., & Frijns, C. (2020). Collectief leren via samenwerking met externe (onderwijs)professionals. Eindrapport. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek. Opgeroepen op juni 28, 2023, van Data Onderwijs Vlaanderen: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=12089>

De Wilde, B. (2019, februari 16). Feedback: leer van je leerlingen. Opgeroepen op januari 12, 2023, van Klasse: <https://www.klasse.be/174399/feedback-vragen-aan-je-leerlingen/>

Maandag, D., Helms-Lorenz, M., Lugthart, E., Verkade, A., & van Veen, K. (2017). Features of effective professional development interventions in different stages of teacher's careers: NRO report. Teacher education department of the University of Groningen.

Merchie, E., Tuytens, M., Devos, G., & Vanderlinde, R. (2016, oktober 31). Onderwijs Vlaanderen. Opgeroepen op januari 12, 2023, van Hoe kan je de impact van professionalisering voor leerkrachten in kaart brengen?: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=6217>

Professionaliseren: wie, hoe en waarom? (z.d.). Opgeroepen op januari 11, 2023, van Onderwijs Vlaanderen: <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/onderwijspersoneel/van-basis-tot-volwassenenonderwijs/groeien-in-je-job/professionalisering-nascholing-en-begeleiding/professionaliseren-wie-hoe-en-waarom>

Struyf, E., & Verschueren, K. (2022). EDBI-instrument GEBRUIKERSHANDLEIDING Effectmeting van Doelgerichte Begeleidingsinterventies. Opgeroepen op juni 28, 2023, van Data Onderwijs Vlaanderen: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=18748>

Van den Broeck, W. O. (2018, januari 18). Directe instructie of zelfontdekkend leren? Opgeroepen op januari 10, 2023, van Klasse: <https://www.klasse.be/126777/directe-instructie-of-zelfontdekkend-leren/>

Van Melckebeke, M. (2021, juni 28). Digitaal kapitaal opbouwen in je lerarenteam: "Geen 'one size fits all'". Opgeroepen op januari 12, 2023, van Klasse: <https://www.klasse.be/262393/digitaal-kapitaal-opbouwen-in-je-team-geen-one-size-fits-all/>

---

van Rens, C., & Coetsier, N. (2017, april 25). Welke kenmerken van een professionaliseringsaanpak zijn van belang bij het ontwikkelen van ict-competenties bij leraren? Opgeroepen op januari 12, 2023, van Kennisrotonde: <https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/docentvaardigheden-ict>

Visser, J. (2017, januari 25). Waarom leerlingen een leraar nodig hebben om te leren. Opgeroepen op januari 12, 2023, van de Correspondent: <https://decorrespondent.nl/6074/waarom-leerlingen-een-leraar-nodig-hebben-om-te-leren/482597522-aa011616>

Vrielink, S., Bendig, J., & Froukje, W. (2022, maart 1). Professionalisering van leraren en docenten. Opgeroepen op januari 12, 2023, van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/rapporten/2022/03/01/evaluatieonderzoek-lerarenbeurs-en-professionalisering>

COLOFON

Deze inspiratiegids werd geschreven en gepubliceerd door het Kenniscentrum Digisprong. Dit document is het resultaat van een samenwerking tussen het Kenniscentrum Digisprong en de deelnemers van de FCL Open Day in 2022. Daarnaast werd er beroep gedaan op de afdeling Strategie en Kennis van het Departement Onderwijs en Vorming voor feedback en wetenschappelijke inzichten. Deze publicatie werd op 10 januari 2023 in conceptvorm gepubliceerd en via onze nieuwsbrief verspreid voor feedback.

DATUM VAN UITGAVE

november 2023

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Ann Verhaegen, secretaris-generaal departement
Onderwijs en Vorming
Departement Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

DEPOTNUMMER

D/2023/3241/401

AUTEURS

Stephanie De Clercq
Bart De Wit
Jana Op de Beeck

EINDREDACTIE

Birthe Van Der Veken

AUTEURSRECHTEN

Sommige rechten voorbehouden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(s) en uitgever van het Kenniscentrum Digisprong geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

De meest recente versie van deze gids vind je op de website van [Kenniscentrum Digisprong](https://www.kenniscentrumdigisprong.be).

GRAFISCHE VORMGEVING

The Oval Office
Gert Troch

Departement Onderwijs en Vorming
Kenniscentrum Digisprong
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 Sint-Joost-ten-Node

digisprong.be

Gefinancierd door
de Europese Unie
NextGenerationEU

**DE VLAAMSE
VEERKRACHT**